

2009-09-08

E-post: stadsbyggnadskontoret@sbk.stockholm.se

Stockholm stadsbyggnadskontor

Registraturen

Box 8314

104 20 Stockholm

Samrådsyttrande över förslag till detaljplan för del av Mälarhöjden 1:11 m.m. i stadsdelen Mälarhöjden

S-Dp 2008-21096-54

Stockholms Naturskyddsförening avstyrker bestämt hela planförslaget. Detta bör inte komma till utförande.

1. Det nu presenterade förslaget bryter mot en lång rad uttalanden när det gäller skydd för Mälarens vatten och dess strandnatur. Det står inte i överensstämmelse med miljöbalkens bestämmelser om att företräde skall ges sådan användning av mark och vatten som medför en från allmän synpunkt god hushållning. Stadens natur- och parkstränder får inte bebyggas eller utsättas för annan påverkan än som redan har skett.
2. Området ingår i Östra Mälarens vattenskyddsområde. I ärendet har det kommit fram att en dagvattenledning som mynnar ut inom planområdet släpper ut stora mängder orenat dagvatten rätt ut i Mälaren, som förser stockholmarna med dricksvatten. Detta är en nonchalans från stadens sida som vi inte kan acceptera.

Den planerade bebyggelsen

Naturskyddsföreningen anser att planeringen strider mot miljöbalken. I de övergripande bestämmelserna (1kap 1§) sägs att ”Bestämmelserna i denna balk syftar till att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö. En sådan utveckling bygger på insikten att naturen har ett skyddsvärde och att människans rätt att förändra och bruka naturen är förenad med ett ansvar för att förvalta naturen väl” och att MB skall tillämpas så att ”mark, vatten och fysisk miljö i övrigt används så att en från ekologisk, social, kulturell och samhällsekonomisk synpunkt långsiktigt god hushållning tryggas.”

I 2 kap. uppställs de ”allmänna hänsynsreglerna” som anger den allmänna kravnivån på alla verksamheter och åtgärder. Planen strider rimligen mot den s.k. lokaliseringsprincipen (2 kap 6 §) som säger att ”För en verksamhet eller åtgärd som tar i anspråk ett mark- eller vattenområde skall det väljas en plats som är lämplig med hänsyn till att ändamålet skall kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön.”

Föreliggande detaljplan strider också mot de grundläggande hushållningsbestämmelserna i kap 3. 1§ lyder ”Mark- och vattenområden skall användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Företräde skall ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning.” Planförslaget kan knappast anses som god hushållning från allmän synpunkt. I 6 § sägs att ”mark- och vattenområden samt fysisk miljö i övrigt som har betydelse från allmän synpunkt på grund av deras naturvärden eller kulturvärden eller med hänsyn till friluftslivet skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada natur- eller kulturmiljön. Behovet av grönområden i tätorter och i närheten av tätorter skall särskilt beaktas.”

Planförslaget kan knappast sägas bidra till en god hushållning med mark och vatten enligt ovanstående paragrafer.

Vi anser också att planen medger betydande miljöpåverkan enligt Naturvårdsverkets handbok med allmänna råd om miljöbedömning (Handbok 2009:1, utgåva 1, februari 2009) ska behovsprövningen om huruvida planförslaget utgör en betydande miljöpåverkan eller inte gå ut på information och samråd. Vi vill gärna se en utförlig motivering till varför planförslaget,

som bl.a. innebär att natur och vattenytor på verkas negativt, ej utgör en betydande miljöpåverkan.

Vi vill även meddela att Mälarens strandområden är riksintresseområde där särskild hänsyn ska tas till turismens och friluftslivets intressen. Enligt nu gällande Översiktsplan 99 för Stockholm (s. 136) har både naturstränder och parkstränder stor betydelse för Stockholms gröna karaktär, för friluftslivet och den biologiska mångfalden. De utgör biologiska spridningsvägar och binder samman natur- och friluftsområden. De fungerar också som biologiska filter genom att ta upp näringsämnen som annars skulle belasta sjöar och vattendrag. Översiktsplanens inriktning är att de kvarvarande naturstränderna ska bevaras.

Sätterskogen är enligt Översiktsplan 99 (s. 136) ett typiskt spricklandskap mot Mälaren med hållmarker, ekskogar och bäckraviner. Området är ett mycket populärt strövområde och ingår i den regionala Bornsjökilen. För att bevara områdets natur och rekreationsvärden behöver bl.a. strandkontakten norrut mot Vinterviken förstärkas.

Den föreslagna bebyggelsen överensstämmer alltså inte med inriktningen av gällande översiktsplan när det gäller stadens vatten.

De stora förkastningsbranterna och sprickdalarna genom ytterstaden bidrar i hög grad till stadslandskapets karaktär. De norrvända sluttningarna är obebyggda och barrskogklädda. De utgör enligt Översiktsplan 99 (s. 138) ytterstadens siluett och ramar även in stadsdelarna. Att bygga för förkastningsbranten vid Pettersbergsstupet med så kraftig bebyggelse som det här är fråga om överensstämmer inte heller med översiktsplan 99.

Det nu utställda förslaget till översiktsplan konstaterar (s. 12) med all rätt att Stockholms vatten gör staden unik. Stockholms långa strandpartier är en stor tillgång för stadens invånare och en viktig del av stadens identitet. Ungefär hälften av stränderna är gröna och dessa miljöer har stort värde för stockholmarna och för växt- och djurlivet. Det påpekas också (s. 29) att stadens grönska ska ges en viktig roll för att vid stadens stränder jämna ut kraftigare vattenflöden. Den föreslagna detaljplanen harmonierar inte heller med den nu utställda översiktsplanen,

Sätterskogen är ett naturreservat och detaljplaneområdet borde redan vid reservatsbildningen ha ingått i detta. Olyckliga omständigheter förhindrade det. Enligt en strandinventering som

miljöförvaltningen arbetar med har stranden högt värde, den är påverkad men naturlig. Enligt vattenprogrammets övergripande mål för rekreation ska fria vattenspeglar och obebyggda stränder bevaras och sammanhängande stränder utvecklas. Strandområdet fungerar också som ett biologiskt filter genom att strandvegetationen tar upp näringsämnen som annars skulle nå Mälaren. Pettersbergsvägen och därmed planområdet ligger inom ett sammanhängande förbindelsestråk mellan Hägersten och Bredäng, vilket är viktigt ur rekreationssynpunkt då det binder samman naturområdena mellan stadsdelarna. Om området inte hade varit detaljplanerat som parkmark (!) hade strandskydd rått på platsen.

Planområdet bildar nu en naturlig entré till reservatet. Området fungerar i dag som en buffertzona för naturreservatet och dess kärnområden. Om detta område exploateras förflyttas buffertzonen längre in i reservatet, som då får sämre förutsättningar för att ha stora naturvärden.

Att över huvud taget belasta Mälarens vattenyta med bebyggelse på själva vattenspegeln framstår som ytterligt olämpligt. Sjöbotten påverkas mycket negativt av att schaktmassor öses i vattnet för att fylla ut. Känsliga bottendjur kan påverkas även utanför det område på botten som direkt påverkas av utfyllanden. Vattenytorna bör alltså lämnas helt fria.

Staden har planmonopol. De enskilda intressen som talar för exploatering av detta område är begränsade och kortsiktiga. Häremot står långsiktiga allmänna intressen i form av värdet av obebyggda Mälärstränder, god tillgång till det viktiga naturreservatet, fri utsikt mot förkastningsbranten, allmänhetens intresse av fri tillgång till stranden och spridningszoner för den biologiska mångfalden. Det är stadens skyldighet att ta tillvara dessa allmänna intressen.

Som förut nämnts gör Stockholms vatten staden unik. Inte dess mindre synes staden beredd att sälja ut värdet av obebyggda stränder. Vi kan som exempel nämna den nu föreslagna detaljplanen, områden vid Bryggvägen i Gröndal, Blackeberg 1:3, närparken del av Grimsta 1:2 i Hässelbystrand och Nybohovsbacken i anslutning till sjön Trekanten. Vi vill peka på att stadens planering sammantaget medför en systematisk försämring av strandmiljön. Det är inte tillräckligt med strandpromenader, som flitigt lovordas i den utställda översiktsplanen. Det krävs bredare och sammanhängande grönområden efter stränderna för att skapa ett lummigt intryck och gynna även växt- och djurliv.

Det finns i den planering som nu pågår inom staden när det gäller bebyggelse inom grönområden i allmänhet och vid stränder i synnerhet inga rimliga proportioner mellan bebyggelseintressen och naturskyddsintressen.. Det måste vara fel att för en relativt ringa bebyggelse offra bestående naturvärden. Den nu föreslagna detaljplanen framstår som en närmast klåfingrig hantering av Stockholms stränder. Vi avstyrker på nu anförda skäl planförslaget i dess helhet. Området bör i stället för att bebyggas nu införlivas med reservatet.

Med hänsyn till att detta planförslag riskerar att få en prejudicerande effekt för kommande strandbebyggelse bör en miljökonsekvensbeskrivning enligt miljöbalken göras som tar sikte på verkningarna av sådan bebyggelse med hänsyn till såväl vattenkvaliteter som upplevelsen av levande stränder. I detta fall tillkommer också projektets inverkan på ett angränsande stort och viktigt naturreservat. Under alla omständigheter måste en mycket mer ingående utvärdering av djur- och växtlivet i planområdet och angränsade delar av Sättrareservatet göras. Enligt uppgifter från de boende i området finns det gott om både grodor och paddor, den rödlistade mindre hackspetten häckar och här finns fladdermöss, som är frilysta. Detta uppgifter måste utredas innan planeringen fortsätter.

Vattenskyddet.

Till vår stora förvåning får vi genom planförslaget veta att i området mynnar en stor dagvattenledning rätt ut i Mälaren utan någon som helst rening, en dagvattenledning som förefaller ha kommit som en överraskning även för Stockholm Vatten. Staden borde känna till vilka effekter som orenat dagvatten medför för vattenmiljön. Mälaren utgör ju dessutom skyddsvattentäkt för Stockholm och planområdet ligger inom Östra Mälarens vattenskyddsområde. Även bortsett från detta utgör orenat dagvatten en svår belastning för vattenmiljön. Det är närmast cyniskt när det någonstans konstateras att strandvegetationens funktion som biologiskfilter inte har någon större effekt på grund av dagvattenledningen. Nu medför ju dessutom de hårdgjorda ytor som den planerade bebyggelsen för med sig ytterligare belastning för vattenmiljön genom det orenade dagvatten som ytorna genererar. Vi kräver att detta dagvattenutsläpp omgående åtgärdas av Stockholm Vatten.

För Stockholms Naturskyddsförening

Anders Tranberg, ledamot

Staffan Vängby, aktiv i Stockholms Naturskyddsförenings Grönområdesgrupp